

Pokračování literatury v Malé Litvě

Lutheraanský *Catechismus* (1547, Královec) připravený a vydaný Mažvydasem znamenal počátek SOUVISLÉ litevské literární tradice.

Mažvydas sám připravil celkem 6 knih, ale ještě za jeho života začali knihy připravovat i další lutheraanští kněží, např. Baltramiejus Vilentas.

Jednalo se vesměs o náboženskou literaturu: zpěvníky, modlitebníky, postily.

Pokračování literatury v Pruské Litvě

BIBLIA

tatai esti
Wiskas Schwentas Raschtas
Lietuwischkai pergyulditas

per

Jaana Bretkūnas^{iusa} Lietuwas pler
bona Karaliaciuve.

Esaię 68. Meins auferwoltun sollen nicht unkonst erberley.
Cor. 15. Nunc frater meus dilectus, stabiles esote et immobilis; abundantes in opere Domini,
in semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

1 5 9 0.

Syracid. 18.

Qui nunquam erant in glorie sui bestie gestas sat. Nunc
nos hanc angustiam, und erant in mundo in fide
nollant. Et fide et nos erant.

Jonas Bretkūnas (také
Johannes Bretke, 1536-1602)

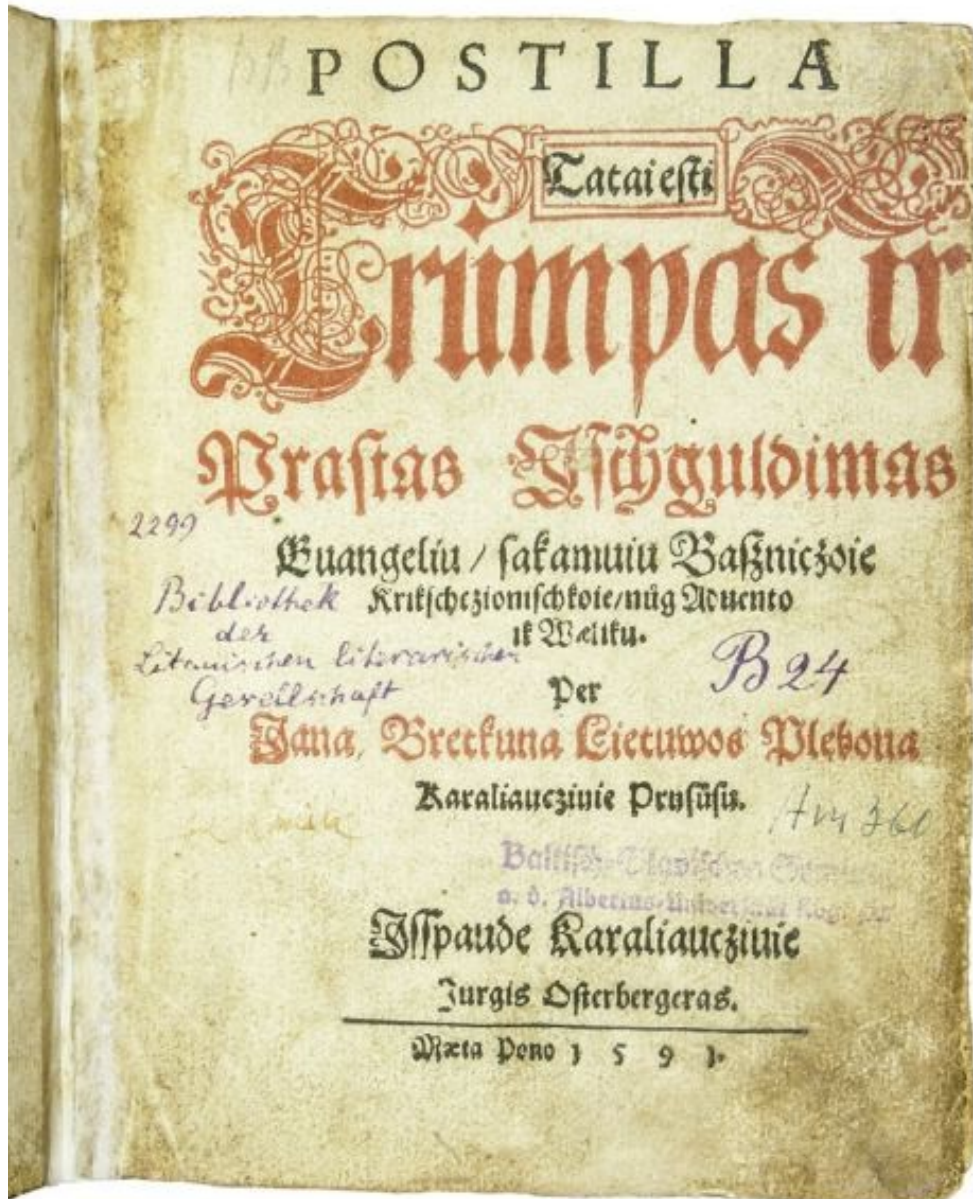
V letech 1579-1590 přeložil
celou bibli do litevštiny.

Zůstala v rukopisu. Nyní se
tento manuskript nachází v
Berlíně, v Pruském archivu.

Bretkūnův překlad byl dobře
znám pro další překladatele.

Pokračování literatury v Pruské Litvě

Jonas Bretkūnas také vydal první litevskou *Postilu* (1591)

Postila je žánr náboženské literatury: obsahuje vybrané úryvky z Písma Svatého určené k četbě každou neděli po celý rok a kázání, která daný úryvek komentují a objasňují.

[Následuje ukázka Bretkūnasova kázání]

Lukas 5,1-11

1 Jednou se na něj lidé tlačili, aby slyšeli Boží slovo, a on stál u břehu jezera Genezaretského;

2 tu uviděl, že u břehu jsou dvě lodě. Rybáři z nich vystoupili a vypírali sítě.

3 Vstoupil do jedné z lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby odrazil kousek od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy.

4 Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: „Zajed’ na hlubinu a spustíte své sítě k lovu!“

5 Šimon mu odpověděl: „Mistře, namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytily. Ale na tvé slovo spustím sítě.“

6 Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, až se jim sítě trhaly.

7 Dali znamení svým společníkům na druhé lodi, aby jim přišli na pomoc. Oni přijeli a naplnili rybami obě lodě, že se až potápěly.

8 Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: „Odstup ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.“

9 Neboť jeho i všechny, kteří s ním byli, pojal úžas nad tím lovem ryb;

10 stejně i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli Šimonovými druhy. Ježíš řekl Šimonovi: „Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi.“

11 Přirazili s lodmi k břehu, všechno tam nechali a šli za ním.

Protireformace a jezuité

Ignác z Loyoly

Zakladatel jezuitského řádu

Jezuitský řád byl založen v roce 1534.

Stal se hlavní silou v ideové válce katolické církve proti šíření reformace.

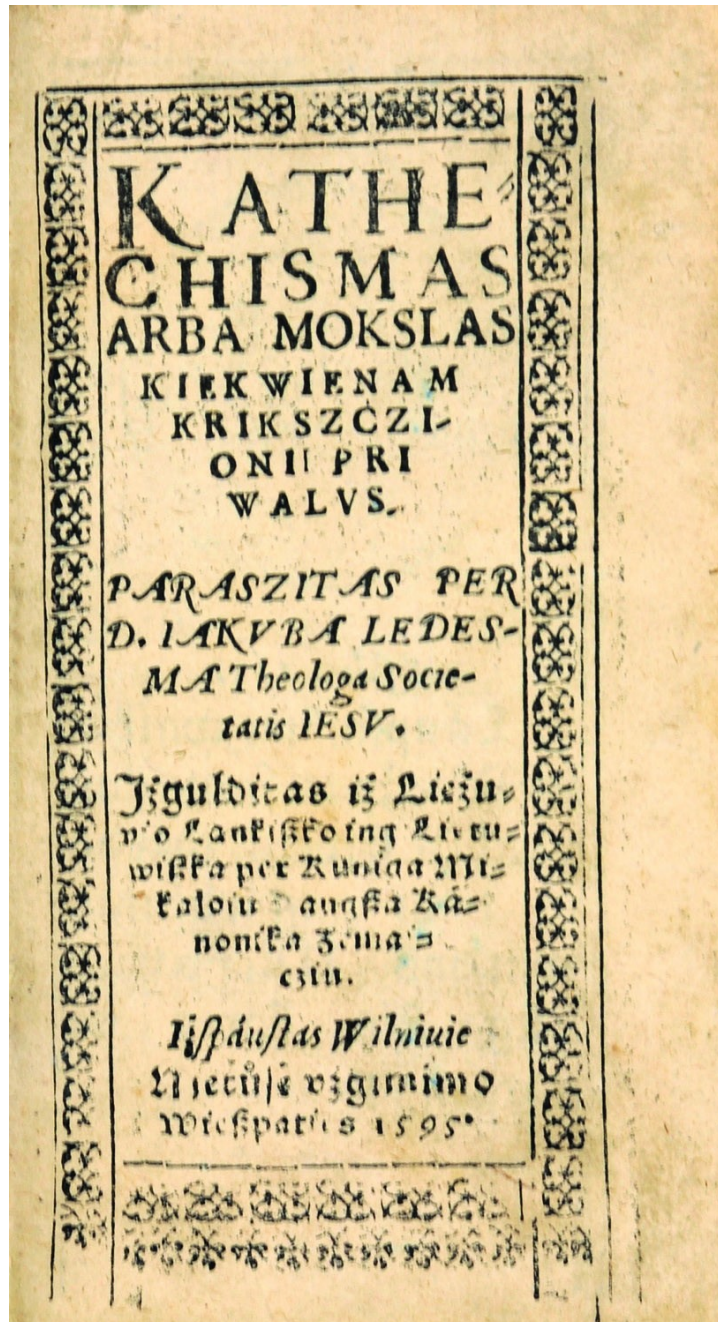
Protireformace a jezuité

Jezuité dorazili na Litvu v roce 1569

Roku 1579 založili Vilniuskou univerzitu: *Academia Societas Jesu*

První litevská kniha na Velké Litvě

**Mikalojus Daukša
(1527/1532 – 1613)**

Katechismas
1595, Vilnius

Překlad jezuitského katechismu
Jakuba Ledesmy

Druhá litevská kniha na Velké Litvě

Mikalojus Daukša

Postilla Catholica

1599, Vilnius

Překlad polské *Postily* Jakuba Wujeka
(rektora jezuitské akademie ve Vilniusu)

Przedmowa do czytelnika łaskawego.

Nazypatruiac sie / y o soba pilnie wważać /
iac /czytelniku miły: w czymbych oyczystey krainie
mey posłużyć y icy iakożkolwiek pomoc mogli / zda-
ła mi sie rzecz y stanowi mojemu przystoyna / y
Kościolom Katolickim w sławnym Księstwie
naszym Litewskim rozszerzonym / nie tylko ozdobna y wciechy
pełna / ale y wielec pożyteczna / gdybych kazanie dawno iuż od
Księdza Wuyka Societatis IESV Theologa / wzenie napisane y
zebrane / y w wszytkich Katoликow nie mala cene y waga maia-
ce / na Czeski / y Niemiecki ięzyk przetłumaczone / w własny
ięzyk nasz Litewski przelożyl / y wszytkim ku czytaniu podał.
W czym mam za to / że nie tylko Kościolowi Litewskiego ięzy-
ka ale zgoła wszytkim obywatelom W. K. L. pontekad do-
godze ta moja praca y posługa / y okazyia / niektórym niestych
rzeczy pomysłania y wazenia / a o naszym ięzyku Oyczystym /
gorętszego starania y rozszerzenia nieiaka weznie pobudke. Do-
aciz wprawdzie rzadki iest v nas zważesz z przednieyszych /
ktoryby w ięzyku polskim bieglym nie byl / y kazania te polskim
ięzykiem pisane czytać przez sie nie mogli / wszakże moim zda-
niem wieksza iest takich czesc / ktorzy go albo nie rozumiecia /
albo w nim malo co sa swiádomi / y oyczystym ięzykiem rzecz
pisana / wiem iakiey iest v wszytkich narodow powagi / wciechy /
y smaku (stad iak rozumiem ksiąg przekładanie / z iednego ie-
zyka w drugi / v wszytkich narodow wrosto) sam nasz Litew-
ski narod / dla vmieiznosci ięzyka polskiego y w nim bie-
glosci / do iakiego zaniezbanta / opuśczenia / y niemal odrzu-
cenia / ięzyk swoy własny przywiódł / każdy suadnie wi-
dzi / lecz iak słusnie / niewiem kto pochwali. Ktory
bowiem proste narod iest pod niebem tak gruby y nieczemny /
ktoryby tych trzech rzeczy własnych y sobie iakoby w rodzonych
nie miał / gruntow oyczystych / obyczajow / y mow: Wszytkich
wiekow ludzie / ięzykiem swoim własnym mowili / y na iego
zachowanie / pomnozenie / zdobienie y krase / wielkie zawise o to
mili / nie maż naczye tak lichy / karu ziemie tak podlego / kro-
tyby ięzyka swego używać nie miał / tym pospolicie wszyscy v
stawy pisa / tym Historie y dzieie / swych y cudzych / nowe
y stare wydawia / tym o wszytkich potrzebach Rzeczypo-
spolitey radza / w Kościele / w rządzie / doma / mile y przy-
stoyne potrzeby wszelkie odprawia / samo przyrodze-
nie tego wzy wszytkich / y prawie z pierśi macierzynskich

każdy

Druhá litevská kniha na Velké Litvě

- Mikalojus Daukša
- *Postilla Catholicka*
- 1599, Vilnius

Velmi důležitá je polská předmluva této postily.

[Následuje její četba, viz materiály v ISu]

První dva litevské tisky na Velké Litvě

Mikalojus Daukša

Katechismas

1595, Vilnius

a

Postilla Catholicka

1599, Vilnius

Daukša připravoval obě knihy paralelně a zamýšlel je vydat obě ve stejném roce (1595). Z blíže neznámých důvodů *Postilu* vydal později (1599).

